

KS. PIOTR KOS
Instytut Pedagogiki KUL

SPRAWOZDANIE Z II DNI PEDAGOGICZNYCH W KATOLICKIM UNIWERSYTECIE LUBELSKIM

W dniach 19-20 kwietnia 2005 już po raz drugi odbyły się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Dni Pedagogiczne. Symposium zostało zorganizowane przez Koło Naukowe Studentów Pedagogiki KUL. Obradom przyświecał temat: „Pedagog wobec problemów współczesnej młodzieży”.

Koncepcja programowa II Dni Pedagogicznych odznaczała się spójnością i wieloaspektowym spojrzeniem na poruszane kwestie.

Słowo wstępne wygłosili: Dyrektor Instytutu Pedagogiki KUL – ks. dr hab. Marian Nowak, prof. KUL, Kurator Koła Naukowego Studentów Pedagogiki KUL – dr Franciszka W. Wawro oraz Prezes Koła Naukowego Studentów Pedagogiki KUL – Małgorzata Lusa.

Ks. Marian Nowak w swym zagajeniu zwrócił uwagę na występujące typy relacji międzyludzkich, wymieniając relację altruistyczną, instrumentalną i kooperacyjną. Pedagog w pracy z młodzieżą może przyjąć postawę: do młodzieży, przeciw młodzieży i obok młodzieży.

Pierwszy referat pt. *Organizacja warunków funkcjonowania instytucji i środowisk pedagogicznych w mieście Lublin* wygłosiła mgr Ewa Dumkiewicz-Sprawka, Dyrektor Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Miasta Lublin. Prelegentka przedstawiła dane liczbowe dotyczące instytucji opiekuńczo-wychowawczych, infrastruktury, kadry pedagogicznej oraz możliwości zatrudnienia absolwentów pedagogiki na lokalnym rynku pracy. Omówiła proces realizacji założeń reformy systemu oświaty.

W czasie dyskusji padały pytania o to, czy istniejące Poradnie psychologiczno-pedagogiczne zaspokajają w pełni potrzeby coraz większej liczby dzieci z problemami logopedycznymi.

W Lublinie działa 6 takich poradni, gdzie zatrudnionych jest 120 pedagogów, w tym reedukatorzy. W ostatnich latach nie zwiększyła się wprawdzie liczba tych instytucji, ale fala niżu demograficznego sprawia, że zmalała liczba młodzieży szkolnej. Inne pytania dotyczyły problemu wydatków miasta na oświatę. Miasto

Lublin prowadzi 163 szkoły oraz inne placówki. Wydatki planowane w budżecie miasta na rok 2005 na realizację zadań oświatowych wynoszą 59,06% w stosunku do kwoty subwencji.

Jako kolejny punkt programu zaplanowano wystąpienie pani mgr Grażyny Soszyńskiej, Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 4 im. J. Ciesielskiego w Lublinie, na temat: *Kierunki działań profilaktycznych i wspieranie środowisk wychowawczych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne*. Ze względu na nieobecność prelegentki czas przeznaczony na jej przedłożenie wypełniła przedmówczyni, odpowiadając na pytania i dzieląc się swoimi bogatymi doświadczeniami pedagogicznymi.

Podczas sesji popołudniowej pierwszego dnia obrad wysłuchaliśmy referatu prof. dr. hab. Leona Dyczewskiego OFMConv na temat: *Rodzina pochodzenia i przyszła rodzina w świadomości młodzieży*. Ojciec Dyczewski dokonał prezentacji wyników międzynarodowych badań przeprowadzonych w Polsce i w Niemczech. Badaniu poddana została młodzież Warszawy i Lublina oraz ich niemieccy rówieśnicy. Dla młodego pokolenia rodzina jest romantyczna, zaś ślub jest oczekiwanym przez młodzież wydarzeniem. W kulturze zachodniej uwidacznia się większy respekt dla drugiej osoby, natomiast w kulturze polskiej dostrzegalne jest bardzo silne poczucie własnej godności. Współcześnie zaznacza się zjawisko deinstytucjonalizacji rodziny. Prelegent zwrócił uwagę na funkcje pełnione przez rodzinę wobec jednostki i społeczeństwa (także społeczności religijnej). Rodzina jest wspólnotą osób i środowiskiem naturalnego rozwoju człowieka. Polski wskaźnik urodzeń jest najniższy w Europie. W Polsce dziecko widziane jest jako czynnik rozwojowy. Inaczej jest w Niemczech – tu traktuje się dziecko niemal jako swoją prywatną własność. Jako przyczyny rozwodów respondenci wymieniali przemoc w rodzinie, agresję, niewierność oraz uzależnienia.

Słuchacze zwracali uwagę w dyskusji na wysokie wskaźniki religijności młodzieży polskiej w porównaniu z młodzieżą niemiecką.

Prof. Dyczewski zasugerował, że metodę użytą w Niemczech do zebrania materiału badawczego można by stosować także na KUL. W tym przypadku ankiety zostały rozesłane drogą elektroniczną na adres e-mailowy każdego studenta, co znacząco usprawniło procedury badawcze.

W dalszej części obrad głos zabrała dr Iwona Niewiadomska z Katedry Psychofilaktyki KUL, omawiając zagadnienie wielowymiarowych skutków poczucia osamotnienia młodzieży. Prelegentka zdefiniowała osamotnienie jako zjawisko o charakterze subiektywnym, jako stan psychiczny negatywny. Osamotnienie odzwierciedla deficyty w relacjach intersubiektywnych. Mogą to być deficyty jakościowe i ilościowe. Pani dr Niewiadomska rozgraniczyła wyraźnie samotność i osamotnienie od zjawiska izolacji społecznej. Następnie wyodrębniła i omówiła wymiary osamotnienia, a więc: wymiary transcendentne, kulturowe, interpersonalne oraz autoalienację. Prelegentka jako zachowania destrukcyjne związane z samotnością podała agresję, przestępstwa, bierność społeczną i używanie substancji psychotropowych. Po nakreśleniu skutków osamotnienia wśród młodzieży, uczestnicy sympozjum dowiedzieli się jak system socjalizacyjny, czynniki zewnętrzne oraz czynniki podmiotowe wpływają na zachowania dewiacyjne.

Wykład Pani Niewiadomskiej wzbudził duże zainteresowanie wśród słuchaczy, o którym świadczyć mogą liczne głosy w dyskusji. Padały pytania o możliwości pomocy osobom osamotnionym, o sposoby rozpoznawania samotności. Prelegentka zwróciła uwagę na fakt, że zawyżony i zaniżony obraz siebie kształtuje zachowania dewiacyjne. Wskazała także na różne typy osobowości zaburzonej, które odznaczają się nietypowymi zachowaniami. Innym poruszonym problemem była postawa pedagoga wobec subkultur młodzieżowych.

Następny punkt programu stanowiła prezentacja studenckiej twórczości amatorskiej. Nastąpiło otwarcie wystawy fotograficznej studenta V roku pedagogiki KUL, Aleksandra Wolaka, pod tytułem „Zagubienie”. Zdjęcia tego autora były prezentowane już po raz drugi podczas Dni Pedagogicznych.

Uwieńczeniem zmagani intelektualnych było wydarzenie muzyczne (wydarzenie kulturalne) „HIP – HOPkracja!” W zamyśle pomysłodawców chodziło o przybliżenie tematu: Młodzież – Muzyka – Wartości. Po koncercie na żywo odbyła się dyskusja z członkami zespołu Full Power Spirit (FPS) i twórcami „Hip – hop Dekalog”. Prowadził ją ojciec Robert Zbierański, student III roku pedagogiki KUL.

W drugim dniu obrad wysłuchaliśmy referatu prof. dr. hab. Józefa Styka z UMCS, zatytułowanego *Społeczne ramy funkcjonowania młodzieży polskiej*. Swoje przedłożenie rozpoczął Pan Profesor od wyjaśnienia pojęć. Młodzież to kategoria demograficzna i społeczna. Wiek adolescencji charakteryzuje niesamodzielność ekonomiczna, przynależność do rodziny pochodzenia oraz socjalizacja, kształcenie się, bycie wychowywanym, przygotowanie do pełnienia ról społecznych. Można mówić o pierwotnej socjalizacji, która dokonuje się przez rodzinę i obejmuje dzieciństwo oraz wczesną młodość. Natomiast wtórna socjalizacja dotyczy kształcenia i wychowania. Florian Znaniecki mówi w tym kontekście o instytucjonalnym systemie socjalizacji, a więc systemie szkolnym. Prelegent, powołując się na Antoninę Kłoskowską, wyróżnił następujące sposoby przekazu: bezpośredni, ustny, instytucjonalny oraz masowy. Dotychczas występowała równowaga między powyższymi układami, obecnie zaś zaznacza się dominacja kultury medialnej. Wszelkie dewiacje i patologie naruszają spójność systemu społeczno-kulturowego, prowadzą do dezintegracji i zagłady. Według Jana Stanisława Bystronia kryzys kultury wynika z kryzysu autorytetu. Prof. Styk zaakcentował, iż autorytetem w skali globalnej, tzn. oddziałującym na całą ludzkość, pozostaje Papież Jan Paweł II. Autorytetem wśród młodzieży cieszą się także ich rodzice, przy czym autorytet matki jest wyższy od autorytetu ojca.

Pan Profesor zaakcentował potrzebę socjalizacji adekwatnej, czyli takiego kształcenia, które pozwala na podjęcie w pełni, kompetentnie ról społecznych. W rozwijającym się i szybko zmieniającym świecie nauka musi trwać dłużej, bo też uczeń dokonuje wielkich dzieł coraz później. Rośnie zasób kultury, który trzeba opanować, aby wnieść do niej coś nowego.

Wnioski z przeprowadzonych przez prof. Styka badań są następujące: współczesna młodzież przejawia niewielką aktywność w lokalnym społeczeństwie obywatelskim. Koncentruje się na edukacji, pracy, rodzinie. Rodzina jest najwyższej cenioną wartością. Wśród wartości rodzinno-domowych znajduje się wielka, odwzajemniona miłość. Wartości społeczne i aspirowanie do ról społecznych znajdują się na szarym

końcu w myśleniu młodzieży. Nastąpiła dezintegracja poczucia wspólnoty społecznej. Mała jest wiedza o dużej rodzinie: państwie, narodzie. Jest to zjawisko niekorzystne dla społeczeństwa obywatelskiego. Można dziś mówić o funkcjonalnym analfabetyzmie dorosłych. Niezbędne jest zatem kształtowanie postaw aktywnych, strategii ofensywnych życiowo, a niwelowanie strategii pasywnych („na przetrwanie”). Pytania uczestników Dni Pedagogicznych dotyczyły wpływu rodziców na wybierany przez młodzież kierunek kształcenia i aspiracje życiowe oraz możliwości znalezienia pracy w środowisku lokalnym. Pożądanym modelem kształcenia ma być człowiek tworzący sam siebie, jak również człowiek szczęśliwy. Występująca dziś erozja norm moralnych, swoisty laksyzm moralny toleruje nepotyzm na rynku pracy.

Z ciekawym referatem wystąpił dr Artur Mamcarz-Plisiecki z WSH w Radomiu. Podjął rozważania na temat: *Polskie tradycje wychowania – historia i współczesność*.

Na wstępie zauważył, że cel wychowania jest w centrum każdej teorii wychowania. Od XIII wieku następuje ukształtowanie polskiej tożsamości narodowej. Sytuacja dziejowa naszej ojczyzny wpływała na dominujący w danej epoce ideał wychowawczy. W historii utrwalił się wizerunek Polaka – idealisty i romantyka. Rozwijał się patriotyzm walki i trwania. Pozytywistyczny wizerunek Polaka to bohater i wojownik. Stanisław Szczepanowski głosił hasła dzielności i bohaterstwa. Pan Plisiecki powołał się w swym wystąpieniu na profesora Łempickiego, który w latach trzydziestych XX wieku wymieniał trzy składniki polskiego wychowania: postulat wychowania religijnego, patriotycznego i wychowania klasycznego. Prelegent nawiązał w tym miejscu do ideału Stanisława Konarskiego, który dążył do wychowania człowieka uczciwego, zarazem dobrego obywatela. Natomiast ideałem ruchu harcerskiego jest eleuteria, wolność, wyrażająca się w abstynencji od hazardu, rozpusty, alkoholu i nikotyny. Harcerz to rycerz, który żyje pobożnością chrześcijańską. Pan dr Plisiecki, sam będąc mocno zaangażowany w ruch harcerski, podkreślił kształtowane w nim wartości wychowawcze: religijność, patriotyzm i uspołecznienie. W opinii Referenta Polakom potrzebny jest dziś patriotyzm pracy.

W dyskusji po wykładzie podnoszono problem aktualnych treści kształcenia. Akcent został położony na kreatywność wychowanka, oznaczającą tworzenie kultury i własnego losu (kariery życiowej).

W godzinach popołudniowych odbywała się sesja warsztatowa. Uczestnicy Dni Pedagogicznych mieli do wyboru osiem warsztatów. Oto one:

- *Rodzinno-osobowościowe uwarunkowania anoreksji* – dr Beata Pawłowska
- *Wychowanie przez zabawę – działanie stowarzyszenia KLANZA* – mgr Izabela Wójcik
- *Zarządzanie wrażeniem* – Joanna Mazurek, Joanna Lubawa (NeWS: Niezależne Warsztaty Studenckie)
- *Co robić, aby nie stać się wykształconym bezrobotnym?* – Joanna Mazurek, Joanna Lubawa (NeWS: Niezależne Warsztaty Studenckie)
- *Stres – można go okiełznać* – mgr Aldona Król
- *Obraz dziewczyny i chłopaka lansowany przez media a jego realność* – mgr Dorota Bis
- *Wychowanie przez ruch* – mgr Małgorzata Wojcieszuk
- *Praca z małym dzieckiem niesłyszącym* – Izabela Maciejewska, Marzena Zdun.

Zajęcia warsztatowe cieszyły się wielkim zainteresowaniem studentów pedagogiki.

Ostatnim punktem programu naszego sympozjum była projekcja filmu pt. *Żurek* w reżyserii Ryszarda Brylskiego. Po obejrzeniu filmu odbyła się dyskusja na temat przesłania pedagogicznego niniejszego obrazu. Dyskusję prowadziła Małgorzata Lusa, studentka III roku pedagogiki KUL.

Drugie Dni Pedagogiczne wpisują się w tradycję Instytutu Pedagogiki KUL. Interdyscyplinarne ujęcie problemów współczesnej młodzieży pozwoliło uczestnikom dostrzec przyczyny, uwarunkowania i przejawy akcentowanych trudności. Żywa problematyka, mocno osadzona w codziennym życiu, pobudziła słuchaczy do współtworzenia tego sympozjum poprzez udział w dyskusjach i dzielenie się własnymi przemyśleniami. Zaangażowanie studentów w przebieg sympozjum dowodzi aktualności i trafności doboru omawianych zagadnień. Problematyka ta będzie z pewnością rozwijana podczas kolejnych Dni Pedagogicznych.

Przybliżenie struktury i warunków funkcjonowania placówek oświatowo-wychowawczych pozwoliło studentom poznać perspektywy i możliwości pracy zawodowej pedagoga. Problemy egzystencjalne dzisiejszej młodzieży, występujące na tle przemian społecznych, politycznych i kulturowych, stają się wielkim wyzwaniem dla pedagogów.